

1,5 milyondan çox mina, 587 nəfər həyatını itirmiş insan...

Azərbaycan Qarabağı, Şərqi Zəngəzuru mina və partlamamış sursat məzarlığına çevirən Ermənistanın çirkin xislətini dünyaya olduğu kimi təqdim edir

Bir qərinəyə yaxın müddətdə Azərbaycan torpaqlarını işğal altında saxlayan mənfur Ermənistan bu dövrdə insanlıq xatirinə bir müsbət addım belə atmayıb. Əvəzində isə nəinki daş daş üstə qoymayıb, hələ üstəlik bu torpaqları mina və partlamamış sursat məzarlığına çevirib. İnsanlıq əleyhinə ən böyük cinayət sayılan məhz bu vəziyyətə görə keçmiş məcburi köçkünlər hələlik kütləvi şəkildə öz doğma yurd-yuvalarına qovuşa bilmir.

Şanlı zəfərdən sonra yalnız öz iqtisadi imkanları hesabına Qarabağ və Şərqi Zəngəzurdə böyük tikinti-quruculuq işlərinə başlayan Azərbaycan eyni zamanda ərazilərin minalardan təmizlənmə prosesini davam etdirir. Həm də Böyük qayıdış prosesinə ciddi əngəl olan mina problemini, əsl erməni xislətini dünyaya göstərir.

Mayın 25-26-da Azərbaycanda 51 ölkəni təmsil edən 190-a yaxın rəsmi şəxsin iştirak etdiyi "Mina təhlükəsi ilə mübarizə - dayanıqlı inkişafa gedən yol" mövzusunda ikinci beynəlxalq humanitar konfrans da bu prosesin tərkib hissəsi oldu. Sabiq dövlət və hökumət başçıları, bir sıra ölkələrin parlament üzvləri, BMT baş ofisinin rəhbər heyəti, eləcə də Azərbaycanda akkreditə olunmuş diplomatik korpus nümayəndələrinin iştirak etdiyi konfransda həqiqətlər bir daha bəşəriyyətə təqdim edildi.

BMT ərazilərimizin minalardan təmizlənməsinə yardım üçün 11 milyon dollar ayırıb

Azərbaycan Respublikası Minaların Təmizləmə Agentliyi (ANAMA) və BMT-nin birgə təşkilatçılığı ilə reallaşan konfransın əsas məqsədi ölkəmizin üzleşdiyi mina probleminin miqyası və törətdiyi fəsadları bey-

nəlxalq ictimaiyyətin və mina təhlükəsi ilə mübarizədə maraqlı olan tərəflərin diqqətinə çatdırmaq idi.

Ötən ilin 30 mart - 1 aprel tarixlərində "Humanitar Minatəmizləmə və Dayanıqlı İnkişaf Məqsədləri" mövzusunda keçirilən beynəlxalq konfransın davamı sayılan bu toplantının ilk günü mayın 25-də Ağdamda reallaşdı. Tədbirdə açılış nitqi ilə çıxış edən Qarabağ iqtisadi rayonuna daxil olan işğaldan azad edilmiş ərazilərdə (Şuşa rayonu istisna olmaqla) Azərbaycan Respublikası Prezidentinin xüsusi nümayəndəsi Emin Hüseynov dövlət başçısının tapşırıqlarına uyğun olaraq azad olunmuş ərazilərin bərpa və yenidən qurulması, dayanıqlı məskunlaşmanın təmin edilməsi istiqamətində aparılan işlər barədə məlumat verdi, eyni zamanda bu ərazilərin bərpasında Azərbaycanın üzleşdiyi ən mühüm problemlərdən birinin mina və digər partlayıcı maddələr olduğunu qeyd etdi.

Tədbirdə çıxış edən ANAMA-nın İdarə Heyətinin sədri Vüqar Süleymanov bildirdi ki, keçirilən konfrans mina təhlükəsi ilə mübarizə istiqamətində qlobal həmrəylik nümayiş etdirərək, yeni tərəfdaşlıqlar qurmaq və minasız dünyaya yol açacaq konkret fəaliyyət planları hazırlamaq üçün bir imkan yaradır. O, eyni zamanda humanitar minatəmizləmənin Davamlı İnkişaf Məq-

sədləri üçün böyük əhəmiyyət kəsb etdiyini diqqətə çatdırdı.

BMT-nin Azərbaycandakı rezident-əlaqələndiricisi Vladanka Andreyeva çıxışında minadan əziyyət çəkən ölkələr üçün ərazilərin minalardan təmizlənməsinin dayanıqlı inkişaf və sülhə nail olmaq üçün ilkin şərt olduğunu söylədi. O bildirdi ki, 2020-ci il münaqişəsindən sonra BMT Azərbaycan ərazilərinin minalardan təmizlənməsinə yardım məqsədilə 11 milyon dollar ayırıb.

İlkin qiymətləndirmələrə görə, Ermənistan torpaqlarımıza 1,5 milyondan çox mina basdırıb

Mayın 26-da "Mina təhlükəsi ilə mübarizə - dayanıqlı inkişafa gedən yol" mövzusunda ikinci beynəlxalq humanitar konfrans işini Bakıda davam etdirdi. Tədbirdə Azərbaycan Respublikası Prezidentinin köməkçisi - Prezident Administrasiyasının Xarici siyasət məsələləri şöbəsinin müdiri Hikmət Hacıyev öncə Prezident İlham Əliyevin konfrans iştirakçılarına müraciətini oxudu.

Müraciətdə dövlət başçısı vurğulayırdı ki, konfransın mövzusu Azərbaycan, ümumiyyətlə isə, bütün bəşəriyyət üçün xüsusi aktualıq kəsb edir. Ermənistanın məqsədyönlü siyasəti nəticəsində Azərbaycan dünyada minalar və partlamamış hərbi sursatlar ilə ən çox çirklənmiş ölkələr sırasında yer almışdır.

Ermənistan torpaqlarımıza ilkin qiymətləndirmələrə görə, 1,5 milyondan artıq mina basdırıb. İkinci Qarabağ müharibəsi başa çatandan bu günə qədər 302 nəfər vətəndaşımız mina qurbanıdır. Onlardan 57-si

həlak olub, 245-i isə ağır yaralanıb. Ümumilikdə Ermənistanın Azərbaycan qarşı hərbi təcavüzünün başladığı dövrdən indiyədək 3400-ə yaxın vətəndaşımız minalardan zərər çəkib, onlardan 587-si həyatını itirib. Mina qurbanlarının 358-i uşaqlar, 38-i isə qadınlardır. Həmçinin Ermənistan keçmiş təmas xəttinin arxasında yerləşən yollara, qəbiristanlıqlara, mülki təyinatlı digər obyektlərə tələ xarakterli minalar yerləşdirib ki, bu da mina qurbanlarının gündən-günə artmasına səbəb olur. Azərbaycanın üzleşdiyi mina təhlükəsi kütləvi qırğın silahlarının doğurduğu dəhşət ilə müqayisə oluna bilər.

"Əfsuslar olsun ki, münaqişə bitdikdən sonra belə Ermənistan Laçın yolundan istifadə edərək Azərbaycan ərazilərinə minalar döşəməyə davam etmişdir. Ərazilərimizdə 2021-ci il Ermənistan istehsalı olan 2700-dən çox piyada əleyhinə mina aşkar edilmişdir", - deyərək Prezidentin müraciətində vurğulanır.

Dövlət başçısı bildirir ki, torpaqlarımızın kütləvi şəkildə minalarla çirklənməsi hazırda burada aparılan bərpa və yenidənqurma işlərini ləngitməklə yanaşı, insanların həyat və sağlamlığına ciddi təhdid yaradır, uzun illər doğma torpaqlarına dönmək arzusu ilə yaşayan yüz minlərlə məcburi köçkünün hüquqlarının reallaşdırılmasına əngəl törədir. Humanitar minatəmizləmə Azərbaycanda dövlət siyasətinin əsas prioritetlərindən biridir. Bu siyasətin əsası 100 illik yubileyini qeyd etdiyimiz Ümummilli Lider Heydər Əliyevin təşəbbüsü ilə qoyulub. Ulu Öndərin strateji

baxışı, uzaqgörənliyi və müdrik siyasəti nəticəsində 25 il əvvəl Azərbaycan Respublikası Ərazilərinin Minalardan Təmizlənməsi üzrə Milli Agentlik - ANAMA yaradılıb. ANAMA hazırda ölkəmizdə humanitar minatəmizləmə fəaliyyətini həyata keçirən əsas qurumdur.

İlham Əliyevdən daha bir qlobal təşəbbüs

Prezidentin müraciətində qeyd edilir ki, minatəmizləmə fəaliyyətinin 90 faizindən çoxu ölkəmizin daxili resursları hesabına aparılır. Azərbaycan eyni zamanda bir sıra xarici tərəfdaşları ilə bu sahədə səmərəli əməkdaşlıq edir. Amma təəssüflər olsun ki, ümumi mənzərəyə baxanda xaricdən gələn dəstəyin həcmi hələ ki, çox məhduddur.

"Minalardan təmizlənmə torpaqların gələcəkdə xalqımızın rifahına və tərəqqisinə mühüm töhfə verəcəyini və bunun geniş perspektivdə ölkəmizin ümumi inkişafı baxımından əhəmiyyətini nəzərə alaraq, Azərbaycan minatəmizləmə fəaliyyətini dayanıqlı və davamlı inkişafı birbaşa əlaqə kontekstində görür. Məhz buna görə Azərbaycanda humanitar minatəmizləmə 18-ci Milli Dayanıqlı İnkişaf Məqsədi olaraq rəsmən elan edilir", - deyərək qeyd edən dövlət başçısı vurğulayır ki, Azərbaycan özünün minatəmizləmə probleminin həlli ilə yanaşı, qlobal səviyyədə də humanitar minatəmizləmə prosesinə töhfə verir. Dünyada münaqişələrin və mina fəsadlarının artmasını nəzərə alaraq Azərbaycan humanitar minatəmizləmənin BMT-nin qlobal 18-ci DİM-i kimi təsis edilməsi tə-

şəbbüsü ilə çıxış edib. Hazırda sədrlik etdiyimiz Qoşulmama Hərəkatında da Minaların Təsirinə Məruz Qalmış Ölkələrin Həmfikirilər Qrupunun yaradılması ideyası üzərində iş gedir.

Bu konfrans mina problemi ilə bağlı qlobal gündəlikdə dayanan çağırışlar və imkanların müzakirəsi, bu sahədə qabaqcıl təcrübə mübadiləsi üçün əlverişli fürsətdir. Konfrans çərçivəsində aparılacaq müzakirələr minatəmizləmə sahəsində birgə söylərin səfərbər olunmasına, bəşəriyyətin rifahı və gələcək nəsillərə "minalardan təmizlənmə dünyası" miras qoymaq məqsədilə yeni ideya və təşəbbüslərin irəli sürülməsinə töhfə verəcək.

51 ölkə dünyanı Azərbaycanın humanitar minatəmizləmə səylərini dəstəkləməyə çağırırdı

Mayın 26-da işini başa çatdıran konfransda yekun bəyannamə qəbul olundu. Sənəddə deyilir ki, dünyada hələ də 60-dan çox ölkə minalar və partlamamış hərbi sursatlarla (PHS) çirklənmiş olaraq qalmaqdadır. Bu da insanların təhlükəsizliyini, sağlamlığı, rifahı, həyatı və gələcək nəsillərin yaşam imkanlarına təhdid törədir. Bundan ən çox təsirlənən həssas əhali arasında qadınlar və uşaqlar da yer alır.

"Mövcud tərəfdaşlıqları gücləndirmək və yeni platformalar qurmaqla mina və PHS təhlükəsinə son qoymaq, cəmiyyətləri bərpa prosesində dəstəkləmək və insanların ləyaqətli, təhlükəsiz və əmin-amanlıq içində öz evlərinə qayıtmasına və həyatlarını yenidən qurmasına kömək etmək naminə biz bir daha mi-

nasız dünya üçün yenilənmiş qlobal hərəkatın başlamasına çağırış edirik", - deyərək bəyannamədə qeyd edilir.

Bəyannamədə həmçinin konfrans iştirakçıları Azərbaycan hökumətinə humanitar minatəmizləmə fəaliyyəti və dayanıqlı inkişaf məqsədlərini müzakirə etmək məqsədilə yaratdığı dəyərli fürsətə, səxavətli dəstəyə və əla qonaqpərvərliyinə görə minnətdarlığını bildirir, böyük mina probleminin həllində Azərbaycanla və mina təsirinə məruz qalmış digər ölkələrlə həmrəy olduqlarını ifadə edir və beynəlxalq ictimaiyyəti Azərbaycanın humanitar minatəmizləmə səylərini dəstəkləməyə çağırırlar.

Bir sözlə, bu gün minatəmizləmə təkcə Azərbaycanda deyil, dünyanın bir çox ölkəsində böyük problemdir. Ancaq Azərbaycan artıq 2 ildən çoxdur ki, erməni terrorunu zərərsizləşdirməklə məşğuldur. Dövlət həm işğaldan azad edilən torpaqlarımızı cənnətə çevirir, həm də "gözəgörünməz düşmən"lə mübarizə aparır. Onu da deyək ki, artıq Azərbaycanda yerli istehsal olan minatəmizləmə maşınları var. 2020-ci ilin noyabr ayından etibarən Azərbaycan tərəfindən aparılan geniş minatəmizləmə əməliyyatları nəticəsində 81 min 386 hektar ərazi minalardan təmizlənilib. Ümumilikdə 88 min 260 mina və müharibənin digər partlayıcı qalıqları, o cümlədən 28 min 259 piyada əleyhinə mina, 15 min 303 tank əleyhinə mina və 44 min 698 partlamamış hərbi sursat aşkar edilərək zərərsizləşdirilib.

*Rəşad BAXŞƏLİYEV,
"Azərbaycan"*